

POSTANOWIENIE

24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 24 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa L.K.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z 16 października 2024 r., I ACa 388/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanej do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

(P.H.)

UZASADNIENIE

Strona pozwana, Bank spółka akcyjna w W., wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 16 października 2024 r., wydanego w sprawie z powództwa L.K. o ustalenie i zapłatę.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, bank wskazał na oczywistą zasadność skargi polegającą na nierozpoznaniu przez Sąd pierwszej

instancji istoty sprawy poprzez brak dokonania oceny skuteczności złożonego przez pozwanego zarzutu potrącenia. Skarżący podniósł, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne polegające na konieczności ustalenia, czy Sąd orzekający może zastąpić postanowienie abuzywne kursem rynkowym lub zastosować przepis dyspozytywny z art. 358 § 2 k.c. Ponadto, czy dopuszczalne i skuteczne jest podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno przede wszystkim być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań –

w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jaką jest jej oczywista zasadność, może dotyczyć jedynie przepisów prawa niepodlegających różnej wykładni i niepozostawiających sądowi swobody oceny. Chodzi przy tym o wykładnię w oczywisty, dostrzegalny już *prima facie* sposób, sprzeczną z jednolitą i ugruntowaną wykładnią skonkretyzowanego przepisu, przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa (zob. m.in. postanowienia SN: z 21 maja 2025 r., I CSK 558/24; z 26 marca 2025 r., I CSK 3537/23; z 30 stycznia 2025 r., I CSK 3814/23; z 31 grudnia 2024 r., I CSK 1853/23; z 20 listopada 2024 r., I CSK 2892/23; z 14 września 2023 r., I CSK 518/23; z 27 lipca 2023 r., I CSK 5328/22).

Skarżący bank przedstawił szereg wątpliwości natury prawnej odnoszących się do następstw stwierdzenia abuzywności niektórych postanowień umów kredytu zabezpieczonego hipoteką, w których wszystkie lub wybrane świadczenia stron były wyrażone w walucie obcej lub do tej waluty przeliczane. Kwestie te jednak doczekały się już licznych wypowiedzi nie tylko Sądu Najwyższego, ale też Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została spełniona. Pozwany pod pozorem oczywistej zasadności w istocie pyta o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy. Przedstawił wyłącznie własne stanowisko, polemizując z niekorzystnym dla niego rozstrzygnięciem Sądu pierwszej i drugiej instancji.

Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., kontrola kasacyjna obejmuje stosowanie prawa przez sąd drugiej instancji i w jej ramach - zasadniczo - nie można badać kwestii ważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd Najwyższy może uwzględnić nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji jedynie pośrednio, przy spełnieniu dwóch warunków. Po pierwsze, może to uczynić w ramach rozpoznawania zarzutów naruszenia art. 378 § 1 i art. 386 § 2 k.p.c. Po

drugie jest to możliwe wyłącznie w razie stwierdzenia, że naruszenie to miało wpływ na rozstrzygnięcie (zob. wyrok SN z 27 czerwca 2025 r., II CNPP 8/23).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane być powinno jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd I instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co jest przedmiotem sprawy (zob. postanowienie SN z 4 lutego 2026 r., III CZ 49/25).

Przedstawione w skardze kasacyjnej argumenty nie przekonują, że Sąd Apelacyjny naruszył prawo materialne w taki sposób, który przekłada się na konieczność uchylenia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Przede wszystkim jednak Sąd Najwyższy w uchwale całego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, OSNC 2024, nr 12, poz. 118, ugruntował dotychczasową linię orzeczniczą i przyjął że:

1. W razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów.

2. W razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

3. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

4. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy.

5. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Należy wskazać, że odstępianie od zasady prawnej przyjętej przez skład całej Izby Sądu Najwyższego jest zaś możliwe tylko przez wydanie kolejnej uchwały w analogicznym składzie (art. 88 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Niedopuszczalne jest zastępowanie wyeliminowanego abuzywnego postanowienia umowy innym mechanizmem wyliczenia kwoty raty kapitałowo-odsetkowej. Żaden bowiem przepis prawa, w tym art. 3851 i art. 358 § 2 k.c., nie daje podstaw do zastąpienia klauzuli abuzywnej innym postanowieniem. Uzupełnienie luk po wyeliminowaniu takiej klauzuli stanowiłoby bowiem zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy stosującego niedozwolone postanowienie umowne (zob. postanowienie SN z 17 lutego 2026 r., I CSK 3137/25).

Umorzenie wierzytelności nawzajem do wysokości wierzytelności niższej przez potrącenie uzależnione jest m.in. od tego, czy wierzytelność potrącającego jest wymagalna (art. 498 § 1 k.c.). Przeciwstawne roszczenie banku - z umowy kredytu, która nie wiąże stron z uwagi na zamieszczenie w niej niedozwolonych postanowień - o zwrot kwoty udostępnionego powódce kapitału jest świadczeniem bezterminowym, którego wymagalność uzależniona jest od podjęcia czynności przez uprawnionego. Świadczenie takie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania (art. 455 k.c.). Podniesienie w postępowaniu sądowym zarzutu potrącenia jest nieskuteczne, jeżeli przedstawiona do potrącenia

wierzytelność jest niewymagalna. Procesowe oświadczenie o potrąceniu nie ulega też konwalidacji w chwili, gdy wierzytelność objęta zarzutem potrącenia stanie się wymagalna. Niezbędne jest wówczas ponowne podniesienie zarzutu potrącenia w procesie, ewentualnie dokonanie tej czynności materialnoprawnej poza jego biegiem (zob. wyrok SN z 11 września 2025 r., II CSKP 88/24).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zabrakło zatem istotnych kwestii prawnych, które nie zostały jeszcze rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy.

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Adam Doliwa

(P.H.)

[SOP]